

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 16 februari 2024
(OR. en)

6622/24

MI 174
COMPET 173
IND 84

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	16 februari 2024
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2024) 77 final
Ärende:	MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN 2024 års rapport om den inre marknaden och konkurrenskraften

För delegationerna bifogas dokument – COM(2024) 77 final.

Bilaga: COM(2024) 77 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 14.2.2024
COM(2024) 77 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

2024 års rapport om den inre marknaden och konkurrenskraften

{SWD(2024) 77 final} - {SWD(2024) 78 final}

Inledning

EU:s inre marknad, ett av världens största integrerade marknadsområden, står i centrum för vår konkurrenskraft. Med över 440 miljoner konsumenter och betydande stordriftsfördelar har den gjort det möjligt för EU att bli världens största handelsblock – med företag som står för en fjärdedel av den globala exporten av tjänster och en femtedel av exporten av högteknologiska varor¹ – och ett lockande mål för utländska investeringar. Dess stabila makroekonomiska ram och högkvalitativa infrastruktur stöder ett investeringsvänligt företagsklimat och är rotade i och främjar en stark social marknadsekonomisk modell.

Den senaste tidens kriser har belyst vikten av att stärka den inre marknadens resiliens. Kommissionen har tagit viktiga initiativ för att bevara den inre marknadens integritet och stärka EU:s industriella bas under covid-19-pandemin och efter Rysslands anfallskrig mot Ukraina. I detta utmanande sammanhang och mot bakgrund av växande global konkurrens strävar kommissionen efter att kombinera den gröna och den digitala omställningen med en konkurrenskraftig och hållbar inre marknad där ingen lämnas utanför. En välfungerande inre marknad gynnar konsumenterna genom lägre priser, diversifierade val och gemensamma, väl skyddade rättigheter.

EU har mycket omfattande tillgångar att bygga på: högkvalificerade ingenjörer, spetskompetens inom forskning, infrastruktur av hög kvalitet, en solid tillverkningsbas, en stark tjänstesektor, en konkurrensfördel i utvecklingen av ren teknik, högpresterande datorsystem, kvantteknik och transformativ digital teknik samt – givetvis – den inre marknaden som språngbräda.

Den europeiska ekonomin står dock inför utmaningar – både återkommande och nya – i samband med klimatförändringar, geopolitiska förändringar, en allt snabbare teknisk utveckling, höga energipriser, demografi, arbetskrafts- och kompetensbrist, strategiska beroenden och illojal internationell konkurrens.

Under 2023 diskuterades i **meddelandet *Inre marknaden 30 år***² hur man skulle kunna fördjupa den inre marknaden ytterligare för att utnyttja dess fulla potential. I **meddelandet om EU:s konkurrenskraft på lång sikt**³ ges samtidigt en översikt över konkurrensutmaningarna, vilka bedöms utifrån nio faktorer som påverkar konkurrenskraften (se figur 1). Detta **meddelande innehåller en analys av den inre marknaden och dess konkurrenskraft, strukturerad enligt dessa nio faktorer** och tillhörande nyckelutförandeindikatorer (nyckeltal). Detta meddelande innehåller även framtida prioriteringar och rekommendationer om åtgärder där så är lämpligt.

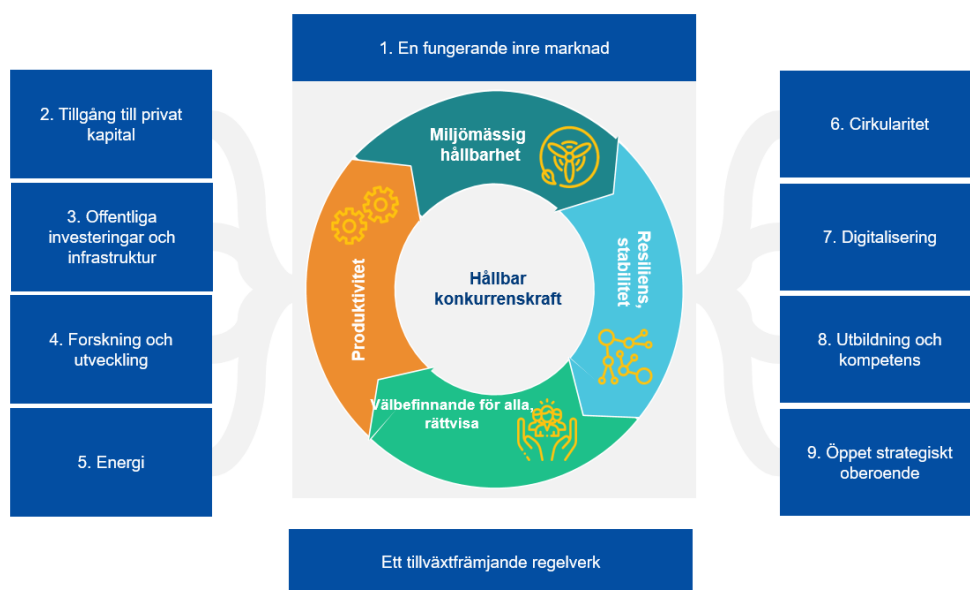
Kommissionen bidrar därmed till en första årscykel under vilken rådet, Europeiska rådet och Europaparlamentet diskuterar framsteg och nödvändiga åtgärder för framtiden för den inre marknaden och konkurrenskraften.

¹ Se resultattavlan för den inre marknaden ([Ekonomisk resiliens | Resultattavlan för den inre marknaden \(europa.eu\)](https://commission.europa.eu/economy/economy_en), avsnittet om handel).

² *Inre marknaden 30 år*, 16 mars 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0162>.

³ *EU:s konkurrenskraft på lång sikt – efter 2030*, 16 mars 2023, https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Communication_Long-term-competitiveness.pdf.

Figur 1: Definition av konkurrenskraft på grundval av nio faktorer

Källa: Meddelandet om EU:s konkurrenskraft på lång sikt (COM(2023) 168)

1. En fungerande inre marknad

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁴
Nyckeltal 1: Integration på den inre marknaden	Integration på den inre marknaden: handel mot BNP	Upp	26,3 % för varor (2022) 23,5 % för varor (2021) 7,5 % för tjänster (2022) 6,6 % för tjänster (2021)
Nyckeltal 2: Bristande överensstämmelse (felaktigt införlivade direktiv)	Detta mäter antalet införlivade direktiv för vilka kommissionen har inlett överträdelseförfaranden för felaktigt införlivande.	0,5 %	1,2 % (2023) 1,3 % (2022)

Färgkodning:

Ingen trend tillgänglig
Förbättring
Stabilt (≤ 2 % förändring)
Försämring

⁴ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, "Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness", i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

Den inre marknaden är en förutsättning för långsiktig konkurrenskraft. En välfungerande inre marknad har gett EU en stark ekonomisk bas under de senaste 30 åren. Den har bidragit med stor efterfrågan, diversifierade försörjningskällor och möjligheter till innovation och ökad produktion, samtidigt som starka sociala rättigheter och rättvisa arbetsvillkor stöds. Den inre marknaden har visat sig vara ett kraftfullt verktyg för att skapa resilienta leveranskedjor och ett geopolitiskt påtryckningsmedel när så krävs.

Kommissionen och medlemsstaterna har undanröjt hinder för den inre marknadens funktion. Genom **arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden** åtog sig medlemsstaterna 2023 att avskaffa 301 förhandskontroller av yrken där detta inte är proportionerligt. Arbetsgruppen granskade även över 170 processrelaterade hinder för vind- och solenergiprojekt och åtog sig att avlägsna hälften av dem. Detta mål har redan överträffats, och 60 % av de bekräftade hindren har undanröjts. På grundval av uppgifter från **nätverket Solvit** inleddes 2023 ett projekt för att bekämpa Iban-diskriminering på den inre marknaden inom den offentliga sektorn och telekomsektorn.

Under denna mandatperiod har kommissionen vidtagit skyndsamma verkställighetsåtgärder när de grundläggande principerna om fritt marknadstillträde hotades eller diskriminerande metoder uppkom mot icke-nationella aktörer. Kommissionen arbetade särskilt med att ta itu med överträdelser av EU:s regler om offentlig upphandling och sena betalningar, säkerställa öppenhet och effektivitet på marknader som stöds av offentlig upphandling samt försvara små och medelstora företags intressen. Förebyggande verktyg, såsom direktivet om öppenhet på den inre marknaden och förhandsbedömningen av nya restriktioner i den nationella regleringen av yrkesmässiga tjänster, förstärktes.

I meddelandet *Inre marknaden 30 år* fastställs konkreta mål och initiativ för samarbete mellan kommissionen och medlemsstaterna när det gäller att upprätthålla befintliga regler och undanröja nationella hinder, till exempel inom tjänstesektorn. Kommissionen fastställde ett mål om att minska underskottet vad gäller förenligheten med nationell lagstiftning till 0,5 % (dvs. den maximala andelen felaktigt införlivade direktiv) och den faktiska andelen förbättrades 2023 till 1,2 % (se nyckeltal 2). Kommissionen kommer att fortsätta samarbetet med medlemsstaterna för att uppnå detta mål eftersom **en betydande tillväxtökning**⁵ skulle kunna uppnås om nationella hinder undanröjs, särskilt genom ett **bättre genomförande av överenskomna regler**.

⁵ Kartläggning av kostnaden för uteblivna EU åtgärder 2019-2024, studie av Europaparlamentets utredningstjänst, 2019 (som det även hänvisas till i meddelandet *Inre marknaden 30 år*).
[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sv/document/EPRS_STU\(2019\)631745](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sv/document/EPRS_STU(2019)631745).

Regelbörda och förenkling

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁶
Nyckeltal 17: Hur lätt är det att efterleva reglerna (bördan i samband med statliga bestämmelser)	Företagens uppfattning genom svar på frågan "Hur lätt är det för företag i ditt land att följa statliga bestämmelser och administrativa krav (t.ex. tillstånd, rapportering, lagstiftning)? (1 = Alltför komplicerat, 7 = Mycket enkelt)" i undersökningen för Världsekonomiskt forums globala konkurrensindex.	Upp	3,80 (2022) 3.64 (2021)

Regelbördan har börjat minska i EU (se nyckeltal 17), framför allt på grund av insatser på EU-nivå. Under 2022 ledde kommissionens förslag till 7,3 miljarder euro i administrativa nettobesparingar⁷. I mars 2023 föreslog kommissionen att man skulle förenkla formaliteterna för företag som är verksamma i flera medlemsstater och ytterligare utöka och uppgradera användningen av digitala verktyg och processer i **bolagsrätten**⁸.

Kommissionen har även utökat genomförandet⁹ av **den gemensamma digitala ingången**¹⁰, EU:s flaggskeppsinitiativ för e-förvaltning. Sedan december 2023 är medlemsstaterna framför allt skyldiga att ge nationella och gränsöverskridande användare tillgång online till 21 typer av viktiga förfaranden¹¹. **Informationssystemet för den inre marknaden (IMI)** sammanför 12 000 myndigheter och underlättar samarbeten mellan 35 000 registrerade användare inom 20 politikområden och på alla EU-språk. Portalen för utstationeringsdeklarationer för vägtransport¹², som är kopplad till IMI, gör det möjligt för vägtransportsektorn att digitalt lämna in en enda enhetlig utstationeringsdeklaration för förare. Mellan februari 2022 och december 2023 lämnades 33 miljoner utstationeringsdeklarationer in via portalen. Kommissionen kom nyligen överens om en frivillig elektronisk mall för utstationeringsdeklarationer för arbetstagare med ett stort antal medlemsstater och arbetar med att utveckla en flerspråkig portal för sådana deklarationer. Genom **akten om ett interoperabelt Europa**¹³ inrättas en strukturerad mekanism för samarbete mellan medlemsstaterna och EU:s institutioner, vilken minskar hindren för gräns- och sektorsövergripande digitala offentliga tjänster¹⁴.

Kommissionen har genomfört principen "en in och en ut" samt infört en obligatorisk konkurrenskontroll och stärkt testet för små och medelstora företag för granskning av nya förslag. Kommissionen närmar sig även målet att minska bördan i samband med **rapporteringskraven med 25 %**. En första uppsättning med 41 initiativ för att minska sådana

⁶ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, "Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness", i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

⁷ *Annual Burden Survey 2022*, https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/ABS_20230912_0.pdf.

⁸ *Proposal for a Directive to further expand and upgrade the use of digital tools and processes in company law - all documents* – Europeiska kommissionen (europa.eu).

⁹ COM(2023) 534.

¹⁰ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_sv.

¹¹ Bilaga II till förordning (EU) 2018/1724.

¹² <https://www.postingdeclaration.eu/landing>.

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_23_5730.

¹⁴ [https://commission.europa.eu/document/download/7ad24728-71d5-4148-a6a6-2af7551726fe_en?filename=Communication Interoperable Europe Act](https://commission.europa.eu/document/download/7ad24728-71d5-4148-a6a6-2af7551726fe_en?filename=Communication%20Interoperable%20Europe%20Act).

bördor presenterades i kommissionens arbetsprogram 2024¹⁵. Reformen av EU:s tullkodex väntas till exempel innebära omkring 2 miljarder euro i besparingar. Revisionen av förordningen om europeisk statistik kommer att leda till besparingar på ytterligare 450 miljoner euro¹⁶.

Vidare lades en inbjudan att lämna synpunkter ut den 17 oktober 2023. Synpunkterna från berörda parter kommer att bidra till de rationaliseringsplaner som kommer att utarbetas av alla kommissionens avdelningar. Ytterligare synpunkter kommer att inkomma 2024 från Fit for Future-plattformen, med rekommendationer från medlemsstaterna och berörda parter om förenkling och minskning av bördan, inklusive rapporteringsskyldigheterna¹⁷. Framstegen kommer att rapporteras i den kommande årliga undersökningen av bördorna.

Mer allmänt krävs insatser på EU- och medlemsstatsnivå för att ytterligare förenkla genomförandet av överenskommen lagstiftning, med särskild uppmärksamhet på omotiverad nationell överreglering och hantering av de kumulativa effekterna av och tidsplanen för genomförandet av lagstiftning. Detta skulle bidra till att minska efterlevnadskostnaderna och göra investeringsbeslut mer synliga.

En moderniserad inre marknad

EU har antagit flera åtgärder för att hjälpa konsumenterna att dra nytta av den inre marknaden. Initiativet om en gemensam laddare förenklar till exempel redan vardagen för miljontals människor. Insatser för att ta itu med rättsstridiga miljöpåståenden eller initiativ om rätten att få en produkt reparerad bidrar också till att underlätta livet för EU:s medborgare och främja en grönare ekonomi.

Avgörande lagstiftningsåtgärder har vidtagits för att utveckla en inre marknad inom den digitala sektorn, med enhetliga regler så att företag kan bedriva verksamhet i hela EU. Det rör sig om **förordningen om digitala marknader**¹⁸, som syftar till att hindra grindvaktsplattformar från att tillämpa orättvisa villkor för företag och konsumenter, **förordningen om digitala tjänster**¹⁹, som syftar till att säkerställa att vad som är olagligt offline också är olagligt online, **dataförvaltningsakten**²⁰, vars syfte är att öka tillgången till data och förtroendet för datadelning samt undanröja tekniska hinder för vidareutnyttjande av data, **dataakten**²¹, som ska harmonisera reglerna för skäligen åtkomst till data, och **AI-akten**, som syftar till att skapa rättssäkerhet och bana väg för innovation inom tillförlitlig AI²².

Som en reaktion på de störningar på den inre marknaden som åtgärderna mot covid-19 orsakade kommer krisinstrumentet för den inre marknaden²³, som döpts om till **rättsakten om**

¹⁵ [Kommissionens arbetsprogram 2024 – Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf).

¹⁶ https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf.

¹⁷ Tre av de åtta yttranden som planeras under 2024 avser rapporteringsskyldigheter, däribland en automatisering av hållbarhetsrapporteringen, åtgärder och metoder för att undvika att fler onödiga rapporteringsskyldigheter uppkommer samt rapporteringsskyldigheterna i samband med förordningen om hållbarhetsupplysningar.

¹⁸ Förordning (EU) 2022/1925.

¹⁹ Förordning (EU) 2022/2065.

²⁰ Förordning (EU) 2022/868.

²¹ [Data Act | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai).

²² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>.

²³ [Single market emergency instrument – Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf). Medlagstiftarna nådde enighet den 1 februari 2024, och krisinstrumentet kommer enligt planerna att antas under denna mandatperiod.

krissituationer och resiliens på den inre marknaden²⁴, att säkerställa att den inre marknaden fortsätter att fungera och att medborgare och företag får stöd i krissituationer.

²⁴ [*Krisinstrumentet för den inre marknaden: rådet och parlamentet överens – Consilium \(europa.eu\)*](#).

Små och medelstora företag och små midcap-bolag

Målet med stödpaketet för små och medelstora företag²⁵ är att göra det möjligt för dessa företag att konkurrera och växa. Såsom framgår av en nyligen genomförd undersökning från kommissionen²⁶ spelar de företag som blivit för stora för att omfattas av definitionen av små och medelstora företag – de så kallade små midcap-bolagen – en viktig roll i EU:s ekonomi och står för 6 % av den totala sysselsättningen. Dessa bolag är framträdande inom industriella ekosystem som är avgörande för EU:s konkurrenskraft och tekniska suveränitet, t.ex. elektronik, rymd- och försvarsindustrin, energi, energiintensiva industrier och hälso- och sjukvård. Omkring 20 % av alla små midcap-bolag var tre år tidigare små eller medelstora företag²⁷. Jämfört med små och medelstora företag tenderar små midcap-bolag att uppvisa en högre tillväxttakt samt en högre innovations- och digitaliseringsnivå. Trots det står de fortfarande inför vissa liknande utmaningar såsom administrativa bördor, inklusive behovet av ökad proportionalitet i ny lagstiftning och riktat stöd. För att små och medelstora företag på ett smidigt sätt ska kunna övergå till att bli små midcap-bolag är det viktigt att ta itu med dessa utmaningar på ett enhetligt sätt.

En definition av små midcap-bolag används redan inom ramen för den allmänna gruppundantagsförordningen²⁸ och riktlinjerna för riskfinansiering²⁹. På grundval av denna definition kommer kommissionen att övervaka resultaten för både små och medelstora företag och små midcap-bolag inom relevanta finansieringsprogram och där så är lämpligt vidta åtgärder för att öka dessa företags deltagande. Kommissionen kommer dessutom att ta fram ett bredare dataset om små midcap-bolag och fördjupa sin utvärdering av hindren för små och medelstora företag att växa och övergå till att bli små midcap-bolag, med beaktande av synpunkterna från nätverket för små och medelstora företag och andra berörda parter. Detta arbete kommer att ligga till grund för framtida beslut om hur man bäst fastställer en harmoniserad definition av små midcap-bolag för allmänna ändamål och för fastställandet av områden där det är relevant att utforma proportionella lagstiftnings- eller finansieringsåtgärder eller politiska åtgärder.

Utvidgning

I december 2023 banade Europeiska rådet väg för en **utvidgning av Europeiska unionen och därmed av den inre marknaden**³⁰. Kommissionen arbetar redan för att integrera kandidatländerna i den inre marknaden genom att kontrollera deras framsteg med anpassningen till EU:s lagstiftning, hjälpa dem att genomföra de nödvändiga (och ofta omfattande) politiska och ekonomiska reformerna samt förbereda dem för de rättigheter och skyldigheter som följer av ett EU-medlemskap. De flesta kandidatländer är nu associerade till programmet för den inre marknaden och programmet för ett digitalt Europa. Färdplaner för ett förbättrat genomförande av

²⁵ [SME Relief Package \(europa.eu\)](https://europa.eu/sme-relief-package). Se även bilaga 3A till denna rapport – spåringsverktyget för stödpaketet för små och medelstora företag.

²⁶ *Study to map, measure and portray the EU mid-cap landscape*, <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-sv/format-PDF/source-277396461>.

²⁷ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>.

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/SV/legal-content/summary/general-block-exemption-regulation.html>.

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2021.508.01.0001.01.SWE&toc=OJ%3AC%3A2021%3A508%3ATOC.

³⁰ Europeiska rådet beslutade att inleda förhandlingar med Ukraina och Republiken Moldavien, inleda anslutningsförhandlingar med Bosnien och Hercegovina när landet i tillräcklig grad uppfyller kriterierna och bevilja Georgien status som kandidatland: [europeanconclusions-14-15-12-2023-en.pdf \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2023.508.01.0001.01.EN&toc=OJ%3AC%3A2023%3A508%3ATOC).

de djupgående och omfattande frihandelsområdena med Ukraina och Moldavien har överenskommit för 2023–2024 i syfte att ge dessa länder utökat tillträde till EU:s inre marknad.

Den inre marknaden kräver politiskt egenansvar och bör utgöra en gemensam strävan för alla aktörer och inom alla politikområden.

På grundval av de framsteg som gjorts inom ramen för detta mandat bör kommissionen och medlemsstaterna fortsätta att fullborda och modernisera den inre marknaden, särskilt genom att påskynda ett korrekt genomförande och kraftfullt genomdrivande av unionsrätten på nationell nivå, bland annat i frågor som rör nationell överreglering. För att uppnå dessa mål fortsätter kommissionen att förespråka inrättandet av särskilda nationella myndigheter för den inre marknaden, där medlemsstaterna säkerställer en verkställande ledning och de nödvändiga resurserna. Dessa myndigheter, som skulle komplettera andra samarbetsverktyg, skulle särskilt kunna bidra till att undanröja återstående hinder inom tjänsteområdet.

Genomförandet av reglerna för den inre marknaden bör effektiviseras och innefatta en kombination av förebyggande verktyg, samarbetsverktyg och hjälpverktyg. Medlemsstaterna bör uppnå de konkreta målen i fråga om överensstämmelse och införlivande av direktiv. Solvit, arbetet inom arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden och de särskilda myndigheterna för den inre marknaden kan bidra till att undanröja fler hinder för den inre marknaden, bland annat inom tjänsteområdet. För att lyckas med detta bör tillräckliga resurser avsättas för detta arbete.

En minskad regelbörda bör fortsätta att prioriteras på alla nivåer. Lagstiftningsreformer och stödinstrument bör särskilt inriktas på små och medelstora företag och små midcap-bolag.

Samtidigt bör man genom det nödvändiga grundarbetet och reformerna för utvidgning fortsätta att säkerställa en ömsesidigt fördelaktig integration av utvidgningsländerna i de europeiska leveranskedjorna.

2. Tillgång till privat kapital och privata investeringar

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ³¹
Nyckeltal 3: Privata investeringar som andel av BNP	Privata investeringar är direkt kopplade till hur lätt det är att få tillgång till privat kapital.	Upp	19,3 % (2022) 18,7 % (2021)
Nyckeltal 4: Riskkapitalinvesteringar som andel av BNP	Framsteg på detta område är en god indikator på framsteg när det gäller tillgången till privat kapital i allmänhet.	Upp	0,09 % (2022) 0,11 % (2021)

De privata investeringarna i EU har stått sig väl sedan finanskrisen jämfört med andra internationella aktörer. Att fördjupa kapitalmarknadsunionen är avgörande för att frigöra privata investeringar och öka EU:s konkurrenskraft. Det behövs investeringar för att skynda på den gröna och den digitala omställningen, öka resiliensen och stärka unionens konkurrenskraft, och de måste i första hand komma från den privata sektorn.

³¹ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”, i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

Inom denna mandatperiod har nästan alla de 16 åtgärder i 2020 års handlingsplan för kapitalmarknadsunionen som föreslagits av kommissionen antagits eller överenskommits politiskt. Trots att villkoren på EU:s kapitalmarknader har förbättrats kommer dessa åtgärder dock inte ensamma att fullborda kapitalmarknadsunionen, och tillgången till riskkapital är fortfarande otillräcklig för att få innovativa företag att expandera och för att finansiera framtida tillväxt.

EU:s taxonomiförordning kommer att leda till ökad finansiering av miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter och främja den gröna omställningen.

Finansieringsvillkoren stramades åt avsevärt 2023, vilket gav upphov till en mer utmanande investeringsmiljö. Räntorna i euroområdet ökade kraftigt, medan utlåningsnormerna för nya lån eller kreditlinor blev strängare och varierade i euroområdet³². Enligt EIB³³ är bristande tillgång till finansiering ett investeringshinder för 44 % av EU:s företag.

Den nuvarande storleken och djupet på **EU:s kapitalmarknader** är fortfarande otillräckliga för att stödja EU:s framtida tillväxt. En djupare kapitalmarknadsunion kommer att bidra till att mobilisera mer besparingar och ge en ökad investeringskapacitet för att finansiera den reala ekonomin, sänka lånekostnaderna och underlätta investeringar på den inre marknaden, som alla sammantaget är oumbärliga för en lyckad grön och digital omställning.

Tillgången till riskkapital (i synnerhet för företagsexpansion) är fortsatt begränsad. EU:s samlade börsvärde i procent av BNP är **mindre än hälften** av USA:s (trots större besparingar i EU) och mindre än Japans, Kinas och Storbritanniens. Riskkapitalinvesteringar i digitala och gröna teknikföretag har ökat kontinuerligt sedan 2016³⁴. **Riskkapitalet** uppgick till 0,09 % av BNP under 2022 (se nyckeltal 4), vilket är dubbelt så mycket som 2018 (0,04 %), men mindre jämfört med föregående år och fortfarande en bråkdel av nivån i USA (0,75 %) och Kina (0,58 %).

Antalet **expanderande företag i EU** uppgår till 38 % av motsvarande antal i USA, även om denna klyfta minskar. För att fortsätta att förbättra situationen lanserade EIB-gruppen och fem medlemsstater European Tech Champions Initiative³⁵, en fondandelsfond som investerar i storskaliga riskkapitalfonder för innovativa företag i EU. Denna åtgärd kompletterar InvestEU:s finansieringsmöjligheter för förvaltare av riskkapitalfonder i ett senare skede, såsom European Scale-up Action för Risk Capital och EUIPO:s fondinitiativ.

³² Se exempelvis rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet, COM(2023) 903 final.

³³ [EIB Investment Survey 2023: European Union overview](#).

³⁴ European Monitor of Industrial Ecosystems, SWD(2024) 77.

³⁵ Initiativet lanserades den 13 februari 2023, från början av EIB-gruppen med bidrag från Tyskland, Frankrike, Spanien, Italien och Belgien.

Djupare och mer integrerade kapitalmarknader är avgörande för att finansiera företag i EU och stödja övergången till en digital och hållbar ekonomi. Genomförandet av åtgärderna i 2020 års handlingsplan för kapitalmarknadsunionen kommer att ha en positiv inverkan på tillväxten av EU:s kapitalmarknader, förbättra tillgången till marknadsbaserade finansieringskällor för företag i EU och göra det lättare och mer attraktivt att investera i dessa företag.

Det är mycket viktigt att medlemsstaterna, privata aktörer och EU:s institutioner fortsätter att samarbeta om kapitalmarknadsunionen, bland annat genom att säkerställa större ansamlingar av privat kapital, såsom pensionsfonder. Kommissionen och medlemsstaterna bör särskilt främja ytterligare insatser för att öka företagens och andra aktörers direkta tillträde till kapitalmarknaderna, underlätta tillgången till riskkapital i EU, stödja nystartade företag och göra det möjligt för företag i EU att expandera.

3. Offentliga investeringar och infrastruktur

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ³⁶
Nyckeltal 5: Offentliga investeringar som andel av BNP	Offentliga investeringar spelar en nyckelroll när det gäller att utveckla och underhålla infrastruktur som stöder näringslivet, t.ex. energi, transport eller digital konnektivitet.	Upp	3,2 % (2022) 3,2 % (2021)

De offentliga investeringarna har återhämtat sig från de låga nivåerna efter finanskrisen. EU:s sammanhållningspolitiska fonder, faciliteten för återhämtning och resiliens och andra program har bidragit till att finansiera den gröna och den digitala omställningen, samtidigt som lika villkor upprätthålls och konvergens främjas på den inre marknaden. Det behövs dock ökade och mer strategiska offentliga investeringar, bland annat genom mer innovativa instrument som bidrar till att minska riskerna med privata investeringar, för att mobilisera privat finansiering och leverera de 650 miljarder euro³⁷ som krävs varje år för den gröna och den digitala omställningen och för EU:s ekonomiska resiliens.

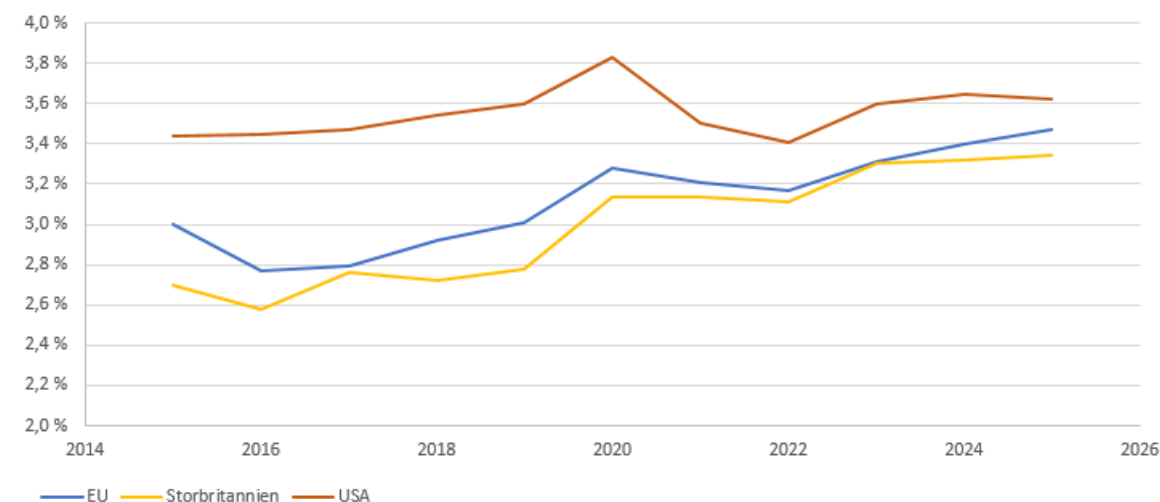
De offentliga investeringarna, som uppgår till 3,3 % av BNP, ligger strax över Storbritanniens offentliga investeringar (3,3 %) och något under USA:s (3,6 %). Även om de flesta investeringsbehoven för den gröna och den digitala omställningen kommer att finansieras med privata medel är de offentliga investeringarnas roll fortfarande central. Offentliga investeringar bidrar exempelvis med en riktad användning av finansiella produkter och en blandning av finansieringskällor för att katalysera och minska riskerna med privata investeringar, frigöra investeringar i infrastruktur och stödja projekt inom områden av ekonomiskt säkerhetsintresse där det eventuellt saknas privata investeringar. EU-finansiering är fortfarande nödvändig för att tillgodose finansieringsbehoven och samtidigt undvika att den inre marknaden fragmenteras på

³⁶ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”, i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

³⁷ De totala ytterligare investeringsbehoven för att uppnå målen för den gröna och den digitala omställningen har uppskattats till omkring 650 miljarder euro årligen mellan 2022 och 2030. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2022-strategic-foresight-report_sv#:~:text=Enligt%20skattningar%2C%20som,aktörer%20utanför%20EU,https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/qanda_23_3194.

grund av varierande nivåer av nationellt (tillfälligt) statligt stöd, och för att minska regionala skillnader.

Figur 2: Offentliga investeringar

Källa: Europeiska kommissionen, årlig makroekonomisk databas (Ameco)

Sedan 2021 har faciliteten för återhämtning och resiliens betalat ut över 222 miljarder euro, och de sammanhållningspolitiska fonderna betalade under perioden 2021–2024 ut 192 miljarder euro³⁸. InvestEU tillhandahöll 13,44 miljarder euro i EU-garantier, och Horisont Europa mobiliserade över 24 miljarder euro till vetenskap och innovation.

Mer riktade instrument spelar också en viktig roll för nyckelsektorer genom en blandning av lagstiftningsåtgärder och i förekommande fall användning av EU-medel eller nationella medel. **Rättsakten om nettonollindustrin**³⁹, **förordningen om halvledare** och **akten om kritiska råvaror** stärker EU:s inhemska tillverkningskapacitet och uppmuntrar företag att utnyttja den inre marknadens potential. Förordningen om halvledare kommer, genom 3,3 miljarder euro från EU:s budget, att stödja investeringar för nästan 43 miljarder euro. Över 100 miljarder euro i offentliga och privata investeringar har tillkännagetts längs leveranskedjan för chip. Industriallianser⁴⁰, däribland den nyligen lanserade alliansen för kritiska läkemedel, underlättar ett närmare samarbete längs leveranskedjorna inom viktig teknik och bidrar till EU:s konkurrenskraft.

Den nya europeiska agendan för innovation⁴¹ tillhandahåller viktiga riktlinjer och stödåtgärder för att underlätta tillgången till finansiering, främja innovation genom regulatoriska testbäddar och sandlådor, innovativ upphandling och kompetensutveckling.

³⁸ [Portalen för öppna data för de europeiska struktur- och investeringsfonderna – Europeiska kommissionen | Data | Europeiska struktur- och investeringsfonderna \(europa.eu\).](#)

³⁹ [Net-Zero Industry Act \(europa.eu\).](#)

⁴⁰ [Industrial alliances – Europeiska kommissionen \(europa.eu\).](#)

⁴¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_sv.

Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse stöder banbrytande innovation eller infrastrukturprojekt inom kritisk teknik. Hittills har sju viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse godkänts⁴², till ett värde av 27,9 miljarder euro i nationellt offentligt stöd, vilket frigör över 50 miljarder euro i privata investeringar.

Innovationsfonden, som finansieras genom intäkterna från EU:s utsläppshandelssystem, stöder och ökar innovationen inom nettonollteknik för att uppnå fullständig teknisk och kommersiell mognad och håller på att bli ett viktigt offentligt instrument för införandet av EU:s industristrategi inom den gröna given. Med tanke på dess framgång och det stora gensvaret under de storskaliga ansökningsomgångarna kommer kommissionen att sträva efter att maximera innovationsfondens budget genom att tidigare lägga åtagandet rörande tillgängliga medel.

Den **europeiska plattformen för strategisk teknik**⁴³ kommer att stödja investeringar för utveckling och tillverkning av kritisk teknik inom sektorerna för ren teknik, digital teknik, teknikintensiv innovation och bioteknik. Plattformen kommer att kanalisera finansiering inom ramen för befintliga program och stödja projektansvariga genom en kommande suveränitetsportal. Initiativets investeringspotential skulle kunna uppgå till tiotals miljarder euro, beroende på medlemsstaternas omfördelningsbeslut.

Mer kan också göras genom strategisk **offentlig upphandling**, som uppgår till omkring 14 % av EU:s BNP. Vid offentliga upphandlingar beaktas för närvarande inte miljömässiga, sociala och innovativa aspekter i tillräcklig utsträckning⁴⁴. Genom nya initiativ, såsom rättsakten om nettonollindustrin⁴⁵, införs miljömässig och social hållbarhet samt kriterier för resiliens vid offentlig upphandling. Detta bör ge upphov till ett större fokus på andra aspekter än priset för upphandling av varor och tjänster i allmänhet.

Den ytterligare fördjupningen av den inre marknaden bör åtföljas av fortsatta offentliga investeringar på viktiga prioriterade områden i alla medlemsstater, även på regional nivå genom sammanhållningspolitiken, för att säkerställa en sammanhållen tillväxt, konkurrenskraft och resiliens och samtidigt undvika en fragmentering av den inre marknaden.

Finansieringen av den gröna och den digitala omställningen kräver en strategisk kombination av verktyg. För detta behövs en ökad och mer innovativ användning av finansieringskällor på EU-nivå i syfte att katalysera och minska risken med privata investeringar. Offentlig upphandling bör användas för att uppmuntra och belöna hållbarhet, resiliens, innovation och socialt ansvarsfull praxis.

⁴² Två inom batterier, två inom halvledare, två inom ekosystem för vätgas och ett inom moln- och kantdatorteknik. Se även bilaga 2 till SWD(2024) 78.

⁴³ COM(2023) 335 final.

⁴⁴ <https://www.eca.europa.eu/sv/publications/SR-2023-28>. Kommissionens handledning *Socialt ansvarsfull upphandling* från 2021 kan stödja offentliga förvaltningar som genomför sådana kriterier, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767>.

⁴⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_sv.

4. Forskning och innovation

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁴⁶
Nyckeltal 6: FoU-utgifter i procent av BNP	Totala FoU-utgifter (offentliga och privata).	> 3 % efter 2030	2,2 % (2021) 2,3 % (2020)
Nyckeltal 7: Antal patentansökningar per miljon invånare	Patent återspeglar en ekonomis förmåga att utnyttja kunskap och visar på den konkurrensfördel som kan uppnås genom innovation.	Upp	EPO-EU: 151,1 (2022) 151,75 (2021)

EU är en vetenskaplig motor som står bakom en femtedel av de 10 % mest citerade vetenskapliga publikationerna. Detta leder dock inte alltid till kommersiellt ledarskap (se nyckeltal 7), ofta på grund av svårigheterna med att utöka affärsverksamheten i EU. Det krävs ökade ansträngningar för att stödja EU:s insatser från forskning till tillverkning, vilket exempelvis åstadkoms för halvledare genom förordningen om halvledare, som underlättar forskningssamarbetet och föreskriver stöd genom Horisont Europa och programmet för ett digitalt Europa.

Innovation står i centrum för en blomstrande och konkurrenskraftig ekonomi, och enligt den europeiska resultattavlan för innovation 2023⁴⁷ har innovationsresultaten förbättrats i hela EU.

EU:s **FoI-investeringar** har ökat från 1,8 % till 2,2 % av BNP på 20 år (se nyckeltal 6), men sjönk jämfört med föregående år och ligger fortfarande under målet på 3 %⁴⁸, samtidigt som andelen är ojämnt fördelad mellan regioner och medlemsstater. FoI-investeringarna är fortfarande lägre än i USA (3,4 % av BNP)⁴⁹ och Kina (2,4 %), särskilt på grund av FoI-klyftan inom företagssektorn⁵⁰ och stagnerade offentliga FoU-investeringar. Dessa investeringars effektivitet och effekter hämmas dessutom av ihållande strukturella utmaningar i flera FoI-system, såsom svaga kopplingar mellan vetenskap och näringsliv.

EU är en global ledare inom **utvecklingen av teknik** som kombinerar digitala och gröna innovationer, och en stor andel av EU:s patentverksamhet är koncentrerad till teknik för

⁴⁶ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”, i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

⁴⁷ <https://op.europa.eu/sv/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1>.

⁴⁸ [Long-term competitiveness of the EU looking beyond 2030 | Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/long-term-competitiveness-of-the-eu-2030_en).

⁴⁹ De totala FoU-utgifterna (i procent av BNP) och de totala patentansökningarna (PCT, per miljon invånare) har båda legat omkring 25–40 % under USA:s nivåer under de senaste årtiondena.

⁵⁰ Ett skäl till att andelen FoU-investeringar i EU:s företagssektor är lägre än i USA beror på strukturella skillnader i sektorsprofilen för företagsinvesteringar i FoU. FoU-investeringarna i både USA och Kina är särskilt stora inom snabbväxande områden som it/IKT och relaterade tjänster samt inom hälsorelaterade områden (särskilt USA). Som jämförelse är EU ledande inom FoU-investeringar inom fordonsindustrin och har en bredare industriportfölj som investerar i FoU, bland annat inom industrier som utvecklar och tillämpar grön teknik, för utfasning av fossila bränslen samt för den cirkulära ekonomin. För mer information, se *2023 EU Industrial R&D Investment Scoreboard*, Europeiska kommissionen, gemensamma forskningscentrumet, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2023. <https://data.europa.eu/doi/10.2760/506189>.

hantering av klimatförändringarna⁵¹. Bara på det digitala området var EU:s andel 20 % under 2020, vilket var på ungefär samma nivå som USA.

För att hjälpa till att åtgärda bristen på finansiering för företagsexpansion på EU:s marknad kombinerar Europeiska innovationsrådet bidrag och kapital för att stödja lovande och teknikintensiva nystartade och expanderande företag. Över 1 miljard euro i investeringar i nästan 200 teknikintensiva expanderande företag har redan godkänts. Dessutom har Europeiska institutet för innovation och teknik hjälpt till att mobilisera ytterligare 7,3 miljarder euro i privata investeringar i nystartade företag inom strategiska sektorer som batterier, vätgas och hälso- och sjukvård.

Inom faciliteten för återhämtning och resiliens mobiliserar medlemsstaterna över 47 miljarder euro i FoI-investeringar. De kommer också att införa reformer i sina FoI-system, vartill kommer 35 miljarder euro inom ramen för sammanhållningspolitiken.

Trots allt detta har tillväxten i den totala faktorproduktiviteten i EU varit mindre än hälften av motsvarande tillväxt i USA under de senaste 30 åren. Detta kräver ännu större fokus på strategisk teknik (t.ex. ren teknik, ersättning av kritiska råvaror, digital teknik, avancerade material samt avancerad och ren produktionsteknik) inklusive teknik med potential för dubbla användningsområden.

Utöver att öka EU:s investeringar i forskning och innovation krävs åtgärder för att ytterligare prioritera forskning om EU:s långsiktiga behov på konkurrensområdet och se till att forskningsresultaten omsätts i praktiska affärstillämpningar.

Det behövs reformer för att modernisera FoI-systemen i syfte att öka FoI-investeringarnas effekter. Att till exempel stärka kopplingarna mellan företag och forskningsenheter samt förbättra stödstrukturerna för industrins användning av forsknings- och innovationsresultat kan skapa attraktiva ekonomiska argument.

På EU-nivå kommer kommissionen att fortsätta att utveckla och genomföra politik som är inriktad på främjande av innovativa nystartade och expanderande företag inom teknikintensiv innovation och grön teknik, bland annat genom att bygga upp kapaciteten inom Europeiska innovationsrådet.

5. Energi

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁵²
Nyckeltal 8: Andel energi från förnybara källor	Produktion av förnybar energi (enligt förslaget till direktiv om förnybar energi).	45 % 2030	23,02 (2022) 21,77 % (2021)
Nyckeltal 9: Elpriser för	Elpriser för industrikonsumenter ger en god	Ner och därefter	EU IC-intervall ⁵³ :

⁵¹ [EIB Investment Survey 2023: European Union overview](#).

⁵² Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”, i SWD(2024) 77–78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

⁵³ IC-förbrukningsintervallet avser medelstora konsumenter med en årlig förbrukning på mellan 500 MWh och 2 000 MWh och tillhandahåller en proxyvariabel för prisöverkomlighet.

icke-hushållskonsumenter	indikation på rimliga energipriser.	stabilit	0,21 euro per kWh (första halvåret 2023)
			0,18 euro per kWh (första halvåret 2022)

EU leder den globala omställningen till ett koldioxidsnålt energisystem. Under 2022 var växthusgasutsläppen 32,5 %⁵⁴ lägre än 1990, medan EU:s BNP ökade med 67 %. Samtidigt utlöste Rysslands krig i Ukraina en energikris som slog hårt mot hushållen och den europeiska industrins konkurrenskraft. Trots att energipriserna nu har sjunkit ligger de fortfarande långt över tidigare långsiktiga trender och är ständigt högre än i konkurrerande regioner. Mer sammanlänkade och integrerade inre marknader för energi kommer att bidra till att säkerställa tillgången till stora mängder tillförlitlig och koldioxidsnål energi till överkomliga priser.

Mellan 2010 och 2021 minskade de totala **utsläppen** från EU:s industriella ekosystem med 3 %. Under samma period minskade utsläppen från energiförsörjningssektorn med 35 %⁵⁵.

EU:s elpriser för stora industrier var något lägre än i Japan och Storbritannien fram till 2021, men dubbelt så höga som i USA. Sedan 2021, och när chocken väl lagt sig efter Rysslands anfallskrig i Ukraina, har prisskillnaden gentemot USA ökat, vilket har skadat EU:s konkurrenskraft⁵⁶.

Reformen av **utformningen av EU:s elmarknad**⁵⁷ förväntas påskynda utbyggnaden av ren energi genom att underlätta långsiktiga avtal som ger både förutsägbara priser och investeringssäkerhet, vilket bidrar till att hålla nere kostnaderna för energiproduktion på medellång sikt. De små och medelstora företagens utgifter för **energibesparande teknik** har ökat under de senaste fem åren inom alla industriella ekosystem, framför allt inom jordbruks- och livsmedelssektorn, textilindustrin, turistsektorn och rymd- och försvarsindustrin³⁴. Avancerad tillverkningsteknik, såsom industriell robotteknik och additiv tillverkning, kan bidra till ytterligare besparingar.

Det kommer att behövas en kraftfull elektrifiering av EU:s energibehov, vilket kräver stora investeringar i koldioxidsnål teknik. Investeringarna i förnybar energi inom EU har ökat med 18,7 % per år mellan 2015 och 2022, och uppgår till 38 miljarder euro årligen. Det ännu större utflödet av utländska direktinvesteringar (92 miljarder euro) bekräftar EU-industrins ledarskap på detta område³⁴. Den konsekvensbedömning som åtföljer meddelandet om EU:s klimatmål för 2040 visar att förnybar energi i majoritet, kompletterad med kärnenergi, kommer att generera över 90 % av den el som förbrukas i EU 2040⁵⁸. Kommissionen lanserade även den europeiska industrialliansen för små modulära reaktorer (*European Industrial Alliance on Small Modular Reactors*).

⁵⁴ EU:s lägesrapport om klimatåtgärder (2023), COM(2023) 650 final.

⁵⁵ Eurostat, räkenskaper över utsläpp till luft, växthusgaser per Nace Rev. 2-näringsgren, kvartalsuppgifter.

⁵⁶ Se till exempel Orgalims rapport om utsikterna för ekonomin från hösten 2023.

⁵⁷ [Reform av utformningen av EU:s elmarknad \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/100000/attachment/data/100000/1/Reform_av_utformningen_av_EU_s_elmarknad_europa.eu).

⁵⁸ Dessutom har medlemsstaternas kärnkraftsallians meddelat att de har för avsikt att uppnå en kärnenergikapacitet på 150 GW senast 2050.

Det kommer också att vara viktigt att ansluta nya produktionscentrum för koldioxidsnål energi till nya förbrukningscentrum. EU-handlingsplanen för elnät är ett första steg och innefattar flera åtgärder för att påskynda **utbyggnaden av elnät** och snabbare integrera förnybar energi⁵⁹. Handlingsplanen bör ligga till grund för framtida övergripande åtgärder för att påskynda utvecklingen av europeisk integrerad energiinfrastruktur. Även digitaliseringen står i centrum för det nya elnätssystemet⁶⁰. Digitalisering, dataåtkomst och automatisering krävs för att integrera alla (nya) energikällor och stabilisera systemet.

Efter dess införande kommer rättsakten om nettonollindustrin att stärka **tillverkningen av nettonollteknik** i EU. I EU:s handlingsplan för vindkraft fastställs rekommendationer och åtaganden för att stödja tillverkningskapaciteten för vindkraft i EU⁶¹.

Faciliteten för återhämtning och resiliens och REPowerEU spelar också en viktig roll när det gäller att förbättra resiliensen, säkerheten och hållbarheten hos EU:s energisystem, särskilt genom investeringar i energieffektivitet samt i förnybar energi och nät, samtidigt som de bidrar till att bekämpa energifattigdom.

⁵⁹ COM(2023) 757.

⁶⁰ COM(2022) 552.

⁶¹ COM(2023) 669.

Under de senaste fem åren har EU genomfört en omfattande uppdatering av sin energipolitiska verktygslåda för att uppfylla målen i den europeiska gröna given, bland annat rörande industriplanen.

Det kommer dock att krävas fler åtgärder för att underlätta utbyggnaden av koldioxidsnål el, dess integrering i energinäten och en ökad tillverkning av nettonollteknik. Allt detta är absolut nödvändigt för att sänka energipriserna och stärka EU:s konkurrenskraft.

Medlemsstaterna bör bidra till dessa områden, till exempel genom genomförandet av handlingsplanerna för elnät och vindkraft, direktivet om förnybar energi och arbetet inom arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden med tillståndsgivning och ett snabbt genomförande av rättsakten om nettonollindustrin. Medlemsstaterna bör utnyttja den europeiska plattformen för strategisk teknik för att ta vara på potentialen hos alla EU-instrument, inbegripet EU:s sammanhållningspolitiska fonder, samt stödja utvecklingen och tillverkningen av viktig strategisk teknik för ren energi.

6. Cirkularitet

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁶²
Nyckeltal 10: Cirkulär materialanvändning	Användningsgraden för cirkulärt material mäter andelen återvunnet material som återförs in i ekonomin vid den totala materialanvändningen. Mål i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin: fördubbling jämfört med 2020.	23,4 % 2030	11,5 % (2022) 11,7 % (2021)

Europa går långsamt mot en mer cirkulär ekonomi. Sedan 2000 har EU-industrins resursproduktivitet⁶³ ökat med 37 %, vilket tyder på en effektivare användning av material i EU:s produktion. EU:s materialfotavtryck⁶⁴ har dock legat på en stabil nivå under det senaste årtiondet⁶⁵. Nyligen överenskommen lagstiftning kommer, när den väl har genomförts, att förbättra de ekonomiska argumenten för cirkularitet.

Ökad cirkularitet i ekonomin innebär en lägre förbrukning av råvaruämnen, mindre avfall och minskat beroende. Det medför även goda möjligheter att skapa arbetstillfällen av hög kvalitet, särskilt i den sociala ekonomin. Bioekonomin kan bidra till ökad cirkularitet, till exempel vad gäller batterimaterial.

Användningen av sekundära råvaror uppgick till 11,5 % under 2022, dvs. mindre än hälften av det överenskomna målet för 2030, vilket visar på en betydande outnyttjad potential (se figur 3 och nyckeltal 10). EU-industrins resursproduktivitet har samtidigt ökat med 37 % på 20 år⁶⁶ och är nu jämförbar med resursproduktiviteten i USA samt tre gånger högre än i Kina.

⁶² Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, "Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness", i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

⁶³ Med detta avses förhållandet mellan den inhemska ekonomins storlek och användningen av inhemska naturresurser.

⁶⁴ Med detta avses den totala mängden råvaror som förbrukas av invånarna. Det omfattar material som används i EU:s produktion plus importerade material och minus exporterade material.

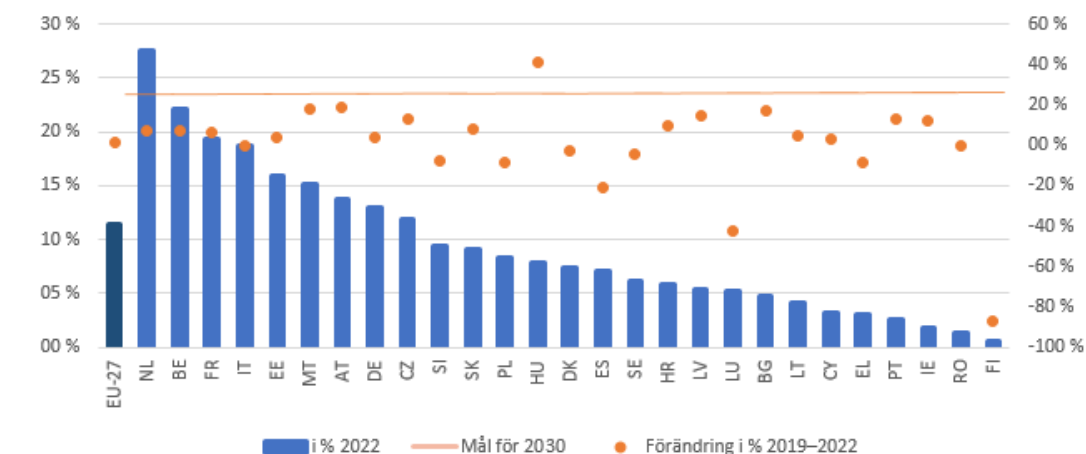
⁶⁵ [Europe's material footprint \(europa.eu\)](https://europe's-material-footprint.europa.eu).

⁶⁶ Eurostat: [Material flow accounts and resource productivity – Statistic Explained \(europa.eu\)](https://material-flow-accounts-and-resource-productivity-statistic-explained.europa.eu).

Den ohållbara förbrukningen och den därmed sammanhängande produktionen är viktiga flaskhalsar som hämmar cirkulariteten⁶⁷. Endast 20 % av små och medelstora företag använder återvunnet material, och bara 11 % har en affärsmodell som bygger på cirkulära material⁶⁸.

Nyligen antagen eller politiskt överenskommen lagstiftning skapar **starka ekonomiska argument för ökad cirkularitet** i EU. Beträffande tidigare led föreskrivs i **akten om kritiska råvaror** att unionens materialåtervinningskapacitet bör täcka 25 % av unionens årliga förbrukning av strategiska råvaror senast 2030. På produktnivå kommer **förordningen om ekodesign för hållbara produkter** att göra det möjligt att utforma särskilda cirkularitetskriterier för kategorier av produkter som släpps ut på EU:s marknad⁶⁹. Detta kommer att bidra till att undvika en fragmentering av den inre marknaden på grund av skillnader i nationella bestämmelser om produkters hållbarhet. Det digitala produktpasset kommer att underlätta informationsutbytet längs leveranskedjorna. Marknadskontrollen kommer att skärpas för att åtgärda bristerna i efterlevnaden av tillämpliga krav på ekodesign, särskilt i fråga om importerade produkter. Redan nu bidrar **EU:s regelverk för batterier**⁷⁰ till cirkulära värdekedjor för batteriproduktion. Samtidigt återstår vissa hinder som behöver undanröjas för att främja ökad cirkularitet, till exempel när det gäller definitionen av avfall. På konsumentnivå hjälper direktivet om mer konsumentmakt i den gröna omställningen och direktivet om miljöpåstående konsumenterna att identifiera tillförlitliga och hållbara produkter.

Figur 3: Cirkulär materialanvändning (användningen av sekundära material i % av den totala materialanvändningen)

Källa: Eurostat

Nyligen antagen lagstiftning kommer att öka cirkulariteten i EU. För att lagstiftningen ska vara effektiv måste medlemsstaterna dock arbeta för att stärka marknadskontrollen av produktregleringskraven kopplade till cirkularitet. Medlemsstaterna skulle dessutom kunna främja en hållbar materialförbrukning genom att stödja den industriella användningen av

⁶⁷ [Conditions and pathways for sustainable and circular consumption in Europe – Europeiska miljöbyrån \(europa.eu\)](https://europea.eu).

⁶⁸ Se undersökningen om industriella ekosystem i bilaga 6.

⁶⁹ Förordningen om ekodesign för hållbara produkter (COM(2022) 142).

⁷⁰ Förordning (EU) 2023/1542.

sekundära material (industriell symbios bland företag) och plattformar för delningsekonomin där tillgång och efterfrågan på återvinningsbart/återanvändbart avfall kan mötas. Det är också viktigt att integrera den cirkulära ekonomin genom att främja forskning och innovation samt kompetensutveckling och omskolning av arbetskraften, med inriktning på användningen av finansieringsinstrument.

7. Digitalisering

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁷¹
Nyckeltal 11: Digital intensitet i små och medelstora företag	Andel EU-företag med minst grundläggande digital intensitet. En grundläggande nivå innebär användning av minst fyra av tolv utvalda digitala tekniker (t.ex. användning av AI-teknik, e-handelsförsäljning som står för minst 1 % av den totala omsättningen osv.) enligt definitionen i policyprogrammet för det digitala decenniet.	90 % 2030	69,30 % (2022) 61,36 % (2021)
Nyckeltal 12: Användning av digital teknik i företagen	Andel av de europeiska företagen som har börjat använda molntjänster, stordata och/eller artificiell intelligens. Mål i policyprogrammet för det digitala decenniet.	75 % 2030	Molntjänster: 34 % (2021) Stordata: 14 % (2020) Artificiell intelligens: 8 % (2021)

Införandet och spridningen av digital teknik och den övergripande digitaliseringen av ekonomin är viktiga drivkrafter för konkurrenskraft och suveränitet. Det finns nu flera finansieringsinstrument och lagstiftningsinitiativ för att öka digitaliseringen av företag samt konkurrenskraften inom EU:s sektor för informations- och kommunikationsteknik. Det kommer att krävas fortsatta och förstärkta kollektiva insatser för att påskynda den digitala omställningen, ta itu med investeringsbrister och stärka den digitala kapaciteten i enlighet med policyprogrammet för det digitala decenniet.

Trots EU:s styrkor inom specifika områden för digital teknik, såsom avancerad tillverkningsteknik och tillverkningsutrustning för halvledare, har EU:s andel av den globala marknaden för informations- och kommunikationsteknik (IKT) minskat drastiskt under det senaste årtiondet – från 21,8 % (2013) till 11,3 % (2022), medan USA:s andel ökade från 26,8 % till 36 %⁷².

Policyprogrammet för det digitala decenniet⁷³ är ett system för samarbetsbaserad förvaltning mellan EU och nationella myndigheter som syftar till att stödja uppnåendet av konkreta mål för 2030. Målen är inriktade på fyra områden: digitala färdigheter, digitala infrastrukturer, digitalisering av företag (bland annat genom spridningen av avancerad teknik såsom AI, molntjänster och analys av stordata) och digitalisering av offentliga tjänster. I den första lägesrapporten om det digitala decenniet⁷⁴ betonas att **de kollektiva insatserna behöver**

⁷¹ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”, i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

⁷² [Andel av den globala IKT-marknaden runt om i världen 2023 | Statista](#).

⁷³ Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/2481 av den 14 december 2022.

⁷⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>. Det är en omfattande ram för vägledning om och samordning av alla åtgärder som rör digitalisering ur ett industripolitiskt perspektiv. Framför allt

påskyndas och fördjupas för att uppfylla våra ambitioner för halvledare och avancerade digitala färdigheter samt för att främja den digitala omställningen av europeiska företag.

Flera EU-finansieringsinstrument stöder en förstärkning av **digital kapacitet, infrastruktur och de färdigheter som behövs för den digitala omställningen**. Till exempel har programmet för ett digitalt Europa (med Horisont Europa) bidragit till att göra EU världsledande inom högpresterande datorsystem. Genom programmet tillhandahålls strategisk finansiering för att stödja projekt inom AI, avancerade digitala färdigheter, cybersäkerhet och lanseringen av digitala lösningar för offentlig förvaltning och företag.

Den omvälvande framväxten av generativ AI skapar en unik möjlighet på en marknad som väntas växa med mer än 24,4 % per år mellan 2023 och 2030⁷⁵. AI-akten främjar innovation inom AI genom att tillhandahålla en stabil, förutsägbar och proportionerlig rättslig ram för AI-utvecklare, vilken främjar förtroendet för AI-tillämpningar bland privatpersoner och företag för att därigenom öka användningen av sådana tillämpningar i EU.

AI-paketet för nystartade företag och innovation⁷⁶ kompletterar den rättsliga ramen och kommer att göra EU till en innovativ motor för tillförlitlig AI. Det bygger vidare på EU:s världsledande högpresterande datorsystem (EuroHPC) genom inrättandet av ”AI-fabriker” som sammanför de viktigaste beståndsdelarna i AI – data, datorer, algoritmer och talanger – samt fungerar som en gemensam kontaktpunkt för nystartade AI-företag för att träna och utveckla stora AI-modeller. Dessutom sammanför paketet nystartade AI-företag och forskare med användare i näringslivet, vilket främjar innovativa tillämpningar av generativ AI i samtliga av EU:s 14 industriella ekosystem.

Andra politiska åtgärder på EU-nivå har redan inletts för att **bygga upp den inhemska kapaciteten** för annan övergripande digital teknik, med fokus på att minska de **strategiska beroendena** av chip och molntjänster⁷⁷. **Förordningen om halvledare** kommer att öka EU:s tillverkningskapacitet⁷⁸ i syfte att säkerställa att EU står för minst 20 % av världsproduktionen räknat i värde av banbrytande halvledare senast 2030. **Viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse rörande mikroelektronik och nästa generations molninfrastruktur och molntjänster** lockar stora respektive nystartade företag att investera i omfattande innovativ industrikapacitet⁷⁹ och att utveckla ett driftskompatibelt och fritt tillgängligt europeiskt ekosystem för databehandling.

Införandet av digital teknik i företag i EU kan avsevärt öka arbetsproduktiviteten i hela ekonomin. Under 2022 hade 69 % av de små och medelstora företagen i EU åtminstone grundläggande digital intensitet, jämfört med målet för det digitala decenniet på 90 % senast

fastställs och övervakas uppnåendet av målen för det digitala decenniet som mätbara mål för konnektivitet, digitala färdigheter, digitala företag och digitala offentliga tjänster.

⁷⁵ Association for Computing Machinery, *TechBriefs*, sommaren 2023/utgåva 8 -[3626110 \(acm.org\)](https://www.acm.org/publications/techbriefs).

⁷⁶ [Commission launches AI innovation package to support Artificial Intelligence startups and SMEs | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://commission.europa.eu/press-releases/2023/06/23-commission-launches-ai-innovation-package-to-support-artificial-intelligence-startups-and-smes-shaping-europes-digital-future_en).

⁷⁷ SWD(2021) 352 *Strategic dependencies and capacities* (inte översatt till svenska), som åtföljer meddelandet *Uppdatering av industristrategin 2020: en starkare inre marknad för EU:s återhämtning*.

⁷⁸ Det finns redan planer på 14 nya tillverkningsanläggningar, som ska tas i drift senast 2030.

⁷⁹ Inklusive kritiska råvaror, utrustning, plattor, forskning, förproduktion och design.

2030 (se nyckeltal 11). Andelen företag i EU med minst tio anställda som har infört digital teknik var 14 % för stordata 2020 samt 34 % för molntjänster och 8 % för AI 2021, jämfört med målet att 75 % av företagen ska använda minst en av dessa typer av teknik senast 2030 (se nyckeltal 12). Nystartade företag inom digital teknik är mycket aktiva i de flesta industriella ekosystem, med störst andel inom hälso- och sjukvård, mobilitet samt kulturella och kreativa näringar³⁴. Många av dessa nystartade företag erbjuder grundläggande digitala lösningar, såsom marknadsplatser online och programvarutjänster, vilka bidrar till ekosystemens omvandling.

Digitaliseringen av företagen i EU, särskilt små och medelstora företag, och allmännyttiga tjänster går framåt men ligger på vissa områden fortfarande långt under målen för det digitala decenniet till 2030. För att åtgärda detta bör EU och medlemsstaterna säkerställa ett fullständigt genomförande av policyprogrammet för det digitala decenniet.

EU har redan vidtagit olika politiska åtgärder för att minska strategiska beroenden och främja konkurrenskraften genom att öka investeringarna i strategisk teknik, såsom halvledare, molntjänster, AI och högpresterande datorsystem. För att göra dessa åtgärder mer effektiva behöver medlemsstaterna anpassa strategierna för uppbyggnad av industrikapaciteten på de relevanta områdena.

8. Utbildning och kompetens

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁸⁰
Nyckeltal 13: Vuxnas deltagande i utbildning varje år (genomsnitt för kvinnor och män)	Ett ökat deltagande i utbildning kommer att tyda på goda framsteg i utvecklingen av färdigheter för hållbar konkurrenskraft (mål som fastställdes vid toppmötet i Porto, den sociala pelaren).	60 % 2030	37,4 % (2016) Baserat på undersökningen om vuxenutbildning, som genomförts en gång vart sjätte år.
Nyckeltal 14: Sysselsättningsgrad för vuxna	En ökad sysselsättningsgrad bidrar till socialt hållbar konkurrenskraft (mål som fastställdes vid toppmötet i Porto, den sociala pelaren).	78 % 2030	74,6 % (2022) 73 % (2021)
Nyckeltal 15: IKT-specialister (genomsnitt för kvinnor och män, i % av sysselsättningen)	Den här indikatorn är ett av målen i policyprogrammet för det digitala decenniet och mäter framsteg mot en väldimensionerad arbetskraft som är specialiserad inom utveckling och spridning av digital teknik.	20 miljoner senast 2030 (dvs. cirka 10 % av den totala sysselsättningen)	9,4 miljoner (2022) 8,9 miljoner (2021) Andel av den totala sysselsättningen: 4,6 % (2022) 4,5 % (2021)
Preliminärt nyckeltal 15a: Genomsnittliga provresultat för 15-åringar (Pisa)	Pisa är OECD:s program för internationell utvärdering av elevprestationer. I Pisaundersökningen mäts 15-åringars förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter inom läsförståelse, matematik och naturvetenskap för att möta utmaningar i verkligheten.	Upp	<i>Matematik:</i> 474 (2022) 492 (2018) <i>Läsförståelse:</i> 475 (2022) 488 (2018)

⁸⁰ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”, i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

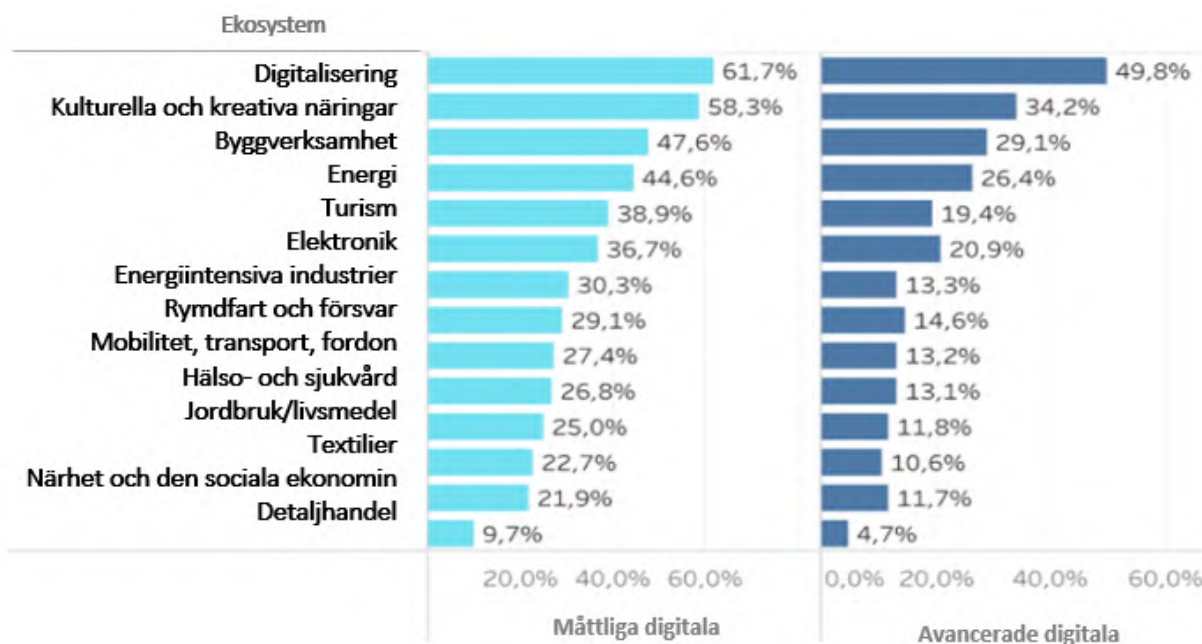
Med en sysselsättningsgrad på 74,6 % 2022 är EU på god väg att nå sitt sysselsättningsmål på 78 % senast 2030. Trots detta upplever tre fjärdedelar av de små och medelstora företagen för närvarande en brist på arbetskraft och kompetens, vilket man har börjat ta itu med genom kompetenspakten och åtgärder för att underlätta arbetskraftens rörlighet. Tillgång till arbetstillfällen av hög kvalitet, åtgärder mot klyftor mellan könen och främjande av lika möjligheter för alla är avgörande för att locka och behålla arbetskraften. Kvalificerad arbetskraft är avgörande för konkurrenskraften mot bakgrund av den pågående befolkningsutvecklingen⁸¹.

Den gröna och den digitala omställningen skapar **efterfrågan på nya färdigheter**, vilket kräver kompetenshöjning och omskolning av arbetskraften. Till exempel kommer mellan 35 % och 45 % av arbetskraften inom sektorn för byggnadsrenoveringar att behöva utbildning i energieffektivitet⁸². Digitala färdigheter är mycket efterfrågade, även om de specifika behoven varierar stort mellan olika ekosystem (se Figur 4). Antalet IKT-specialister uppgick till 9,4 miljoner 2022, vilket motsvarar 4,6 % av den totala sysselsättningen och ett framsteg mot målet om 20 miljoner IKT-specialister till 2030 (se nyckeltal 15). Å andra sidan är det endast ungefär en av tre vuxna i EU som deltar i utbildning varje år (se nyckeltal 13). Dessutom har de genomsnittliga betygen för 15-åringar i EU sjunkit inom alla ämnen mellan 2018 och 2022, och EU har överträffats av sina främsta konkurrenter. Detta tyder på att EU står inför ett problem när det gäller att förse ungdomar med grundläggande färdigheter.

⁸¹ Meddelandet *Befolkningsutvecklingen i Europa: en verktygslåda med åtgärder*, COM(2023) 577 final.

⁸² EFS, *Skills and Quality Jobs in Construction*: [230630 - jtc_study_report_may_2023.pdf](https://ec.europa.eu/economy_finance/sites/default/files/2023-05/jtc_study_report_may_2023.pdf) (ituc-csi.org).

Figur 4: Andel platsannonser på nätet som kräver minst måttliga eller avancerade digitala färdigheter, EU-27.

Källa: Analys av Technopolis Group på grundval av data från Cedefops verktyg Skills-OVATE för projektet European Monitor of Industrial Ecosystems 2023

EU har politiska verktyg för att hantera dessa utmaningar⁸³. Sammanhållningsfinansiering och i synnerhet Europeiska socialfonden⁸⁴ stöder nationella **investeringar i humankapital**. Genom **kompetenspakten** och de särskilda partnerskap som fastställts inom vart och ett av de 14 industriella ekosystemen bidrar EU till den nödvändiga kompetensutvecklingen och omskolningen av miljontals arbetstagare inom de industriella ekosystemen. 1 500 näringslivsorganisationer och arbetsmarknadsparter utlovade kompetensutveckling och omskolning för 10 miljoner arbetstagare senast 2030, och över 15 000 utbildningsprogram har redan tagits fram. Enligt rättsakten om nettonollindustrin stöder kommissionen dessutom lanseringen av **kompetensakademier** för att öka tillverkningen och installationen av nettonollteknik samt de råvaror som krävs för sådan teknik⁸⁵. Instrumentet för tekniskt stöd hjälper medlemsstaterna att utforma och genomföra strukturreformer för att främja

⁸³ Ett exempel är Learning Lab om investeringar i utbildning av god kvalitet, som hjälper medlemsstaterna att fastställa strategier som är särskilt effektiva för att främja grundläggande och avancerade färdigheter.

⁸⁴ För programperioden 2021–2027 väntas investeringarna i utbildning och kompetens inom Europeiska socialfonden+ uppgå till över 42 miljarder euro (total budget), varav över 15 miljoner euro har anslagits för vuxenutbildning. De nationella planerna för användningen av resurserna från Europeiska socialfonden+ eller faciliteten för återhämtning och resiliens omfattar många aktiviteter för omskolning av arbetskraften. För omkring hälften av medlemsstaterna omfattar planerna även åtgärder rörande system med individuella utbildningskonton, varigenom rådets rekommendation från juni 2022 genomförs.

⁸⁵ Kompetensakademierna utvecklar utbildningsprogram för utbildningsanordnare i medlemsstaterna. På grundval av den befintliga modellen inom batterisektorn har kompetensakademierna som mål att utbilda 100 000 personer vardera inom tre år från deras inrättande. Dessutom kommer EU-akademien för cyberkompetens att sammanföra befintliga initiativ om cyberkompetens och förbättra samordningen av dessa i syfte att minska kompetensbristen på cybersäkerhetsområdet: [Cyber Skills Academy | Plattformen för digital kompetens och digitala arbetstillfällen \(europa.eu\)](https://cyberskillsacademy.eu).

kompetensutveckling och omskolning av befolkningen och höja ungas kompetens. Mekanismen för talangsatsningar⁸⁶ stöder EU-regioner som drabbas av en snabbt krympande befolkning i arbetsför ålder.

Arbetstagarnas rörlighet på den inre marknaden kan bidra till att minska kompetensbristen⁸⁷. Hittills rör det sig dock om relativt få arbetstagare i EU (3,8 %⁸⁸), och utbredningen är betydligt större bland högkvalificerade arbetstagare. Bara 14 % av de små och medelstora företagen i EU (jämfört med 30 % av de stora företagen) har försökt rekrytera personal från andra EU-medlemsstater⁸⁹. Lagstadgade eller administrativa krav utgör ofta hinder för arbetskraftens rörlighet, och det krävs förenkling. När EU-medborgare flyttar på grund av arbete ställs de inför skillnader i registreringsmetoder hos lokala myndigheter och tillgången till de nationella it-systemen⁹⁰. Graden av **erkännande av yrkeskvalifikationer** för tillträde till ett reglerat yrke i en annan medlemsstat är relativt hög i de allra flesta av medlemsstaterna, men i vissa yrken och länder kvarstår stränga kvalifikationskrav och långdragna förfaranden⁹¹. För att göra det enklare att locka till sig **arbetstagare från tredjeländer** omfattar kommissionens paket för rörlighet för kompetens och talanger⁹² rekommendationer till medlemsstaterna om hur erkännandet av tredjelandsmedborgares kvalifikationer kan underlättas⁹³ samt ett förslag till förordning om inrättande av EU:s talangreserv⁹⁴.

Som en uppföljning till Val Duchesse-toppmötet för arbetsmarknadens parter, som ägde rum den 31 januari 2024, kommer kommissionen i samarbete med arbetsmarknadens parter att lägga fram en handlingsplan för att ta itu med bristen på arbetskraft och kompetens senast våren 2024.

⁸⁶ [harnessing-talents-regions_en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁸⁷ Europeiska kommissionen (2023), *Employment and Social Developments in Europe* (inte översatt till svenska).

⁸⁸ [Arbetskraftens rörlighet och jobbmatchning över gränserna | Resultattavlan för den inre marknaden \(europa.eu\)](#). Dessutom verkar endast 17 % av EU-medborgarna ha bostad eller arbetat i ett annat land än sitt eget (se Europeiska kommissionen (2022), *Eurobarometer 528 Intra-EU mobility after pandemic* [inte översatt till svenska]).

⁸⁹ Europeiska kommissionen (2023), *Flash Eurobarometer 537 – SMEs and skills shortages* (inte översatt till svenska).

⁹⁰ *Flash Eurobarometer 529 – European Year of Skills: Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises – Report* (inte översatt till svenska).

⁹¹ [Tillgång till tjänster och tjänstemarknader | Resultattavlan för den inre marknaden \(europa.eu\)](#).

⁹² Meddelande om rörlighet för kompetens och talanger, COM(2023) 715 final.

⁹³ C(2023) 7700 final.

⁹⁴ COM(2023) 716 final.

En mer effektiv och målinriktad användning av EU-medel för investeringar i utbildning och kompetens på nationell nivå, till exempel för att stödja åtgärder inom ramen för kompetenspakten och kompetensakademierna för nettonollteknik, kan hjälpa till att anpassa utbildningen till kompetensbehoven.

Vidare skulle arbetstagarnas och tjänsteleverantörernas rörlighet kunna underlättas genom proportionella krav för tillträde till reglerade yrken, ett smidigare erkännande av yrkeskvalifikationer samt enklare och mer digitala registreringsmetoder för medborgare som flyttar till en annan medlemsstat.

9. Handel och ett öppet strategiskt oberoende

Nyckeltal	Beskrivning	Mål	EU:s senaste värde ⁹⁵
Nyckeltal 16: Handel med resten av världen (som andel av BNP)	Handel med resten av världen (som andel av BNP).	Upp	17,6 % för varor (2022) 14,8 % för varor (2021) 7,7 % för tjänster (2022) 6,9 % för tjänster (2021)
Preliminärt nyckeltal 16a: Export av varor och tjänster som andel av resten av världens import	Export av varor och tjänster från EU, Storbritannien, USA, Japan och Kina som andel av resten av världens import.	Stabilt eller upp	16,2 % för varor (2022) 16,4 % för varor (2021) 33,1 % för tjänster (2022) 35,2 % för tjänster (2021)

Handeln är avgörande för EU:s långsiktiga konkurrenskraft. Den främjar effektivitet och innovation och öppnar upp marknader för aktörer i EU. EU finner ekonomisk och politisk styrka i sin ställning som den största handelspartnern och investeraren, och är världens största exportör – med 16 % av den globala exporten. EU främjar och mår bra av öppen och regelbaserad handel. Samtidigt har nya risker till följd av ökade geopolitiska spänningar, illojala handelsmetoder och asymmetriska beroenden fått EU att vidta nya åtgärder för att uppmuntra en diversifiering av försörjningen genom att stärka handels- och investeringsförbindelser samt höja tillverkningskapaciteten på kritiska områden. EU använder även sina handelspolitiska skyddsverktyg och utvidgar sin verktygslåda för att försvara lika villkor för företag i EU.

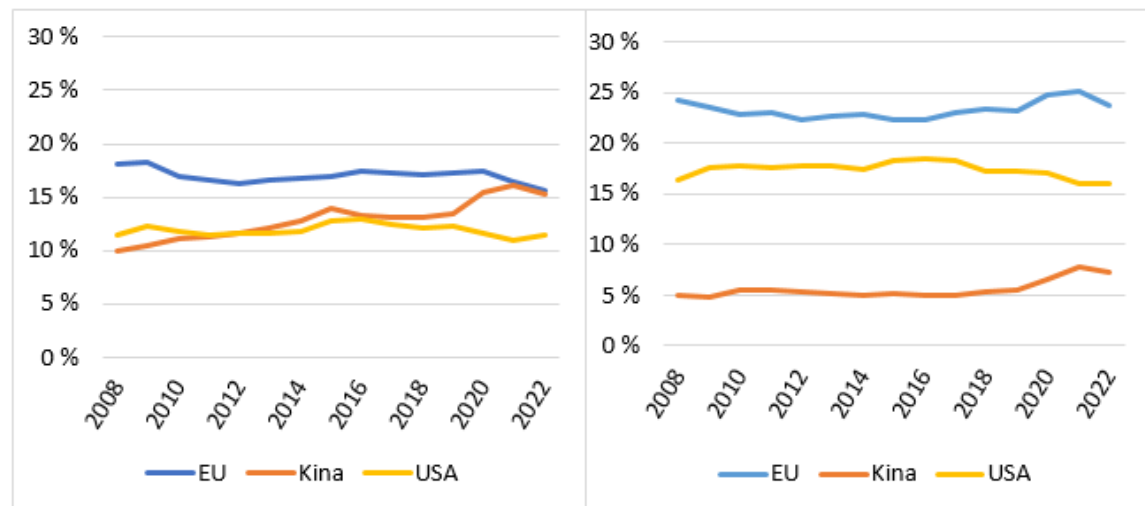
Handeln är avgörande för EU:s långsiktiga konkurrenskraft. Handeln med varor och tjänster med länder utanför EU uppgick till 18 % respektive 8 % av EU:s BNP 2022. EU är **världens största exportör** (med 16 % av importen från alla länder, vilket är i nivå med Kina och långt före USA). EU ligger särskilt bra till när det gäller tjänster (se Figur 5) och högteknologisk export (23 %), även om denna andel gradvis har minskat under det senaste årtiondet⁹⁶. EU dominerar även den globala exporten inom flera tillverkningssektorer, såsom kemikalie- och bilmärnaderna (se Figur 6), där dock den senaste utvecklingen – särskilt energikrisen och Kinas snabba tillväxt på

⁹⁵ Uppgifterna är de som fanns tillgängliga i december 2023. Bilaga 1, ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”, i SWD(2024) 78 innehåller information om mer långsiktiga trender.

⁹⁶ [Ekonomisk resiliens | Resultattavlan för den inre marknaden \(europa.eu\)](#).

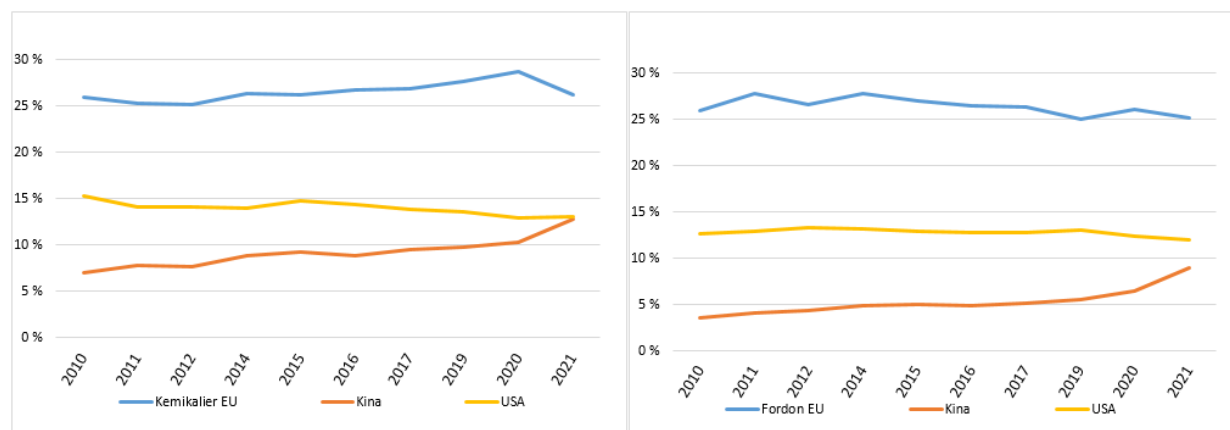
marknader för ren teknik – har lett till förlorade marknadsandelar. Faktum är att en kombination av pushfaktorer (högre energikostnader i EU) och pullfaktorer (mycket attraktiva investeringsvillkor i tredjeländer) skulle kunna ha en negativ inverkan på de investeringar som krävs i EU för en lyckad grön och digital omställning.

Figur 5 : Andel av världens export: totalt (till vänster), tjänster (till höger)

Källa: Europeiska kommissionen på grundval av WTO (Världshandelsorganisationen)

Figur 6: Andel av världens export: EU, Kina, USA (i %): kemikalier (till vänster), fordon (till höger)

Källa: Europeiska kommissionen på grundval av WTO

Covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina har visat att den inre marknaden är sårbar för avbrott i leveranskedjan, vilket har krävt djärva åtgärder, däribland ömsesidighetsåtgärder, gemensamma inköp och en diversifierad energiförsörjning⁹⁷. EU:s energiplattform har varit avgörande för att samla efterfrågan från europeiska köpare och säkra gasleveranser till EU från internationella producenter och leverantörer. Plattformen skulle kunna användas för att organisera gemensamma inköp av strategiska förnödenheter, inklusive vätgas och kritiska råvaror.

⁹⁷ [REPowerEU \(europa.eu\)](https://repower.eu/).

EU:s **exponering mot Kina** har ökat under de senaste två årtionena. De exportkontroller som Kina nyligen infört på produkter av gallium, germanium och konstgjord grafit visar på de inneboende riskerna med ett långtgående ekonomiskt beroende av import från en enda leverantör utanför EU. I detta sammanhang håller kommissionen på att utarbeta och genomföra sin riskminskningsstrategi i förhållande till Kina.

Efter Europeiska rådets begäran från oktober 2020 identifierade kommissionen EU:s **strategiska beroenden**⁹⁸ och började ta itu med dessa. De strategiska beroendena utgör omkring 9,2 % av den totala importen utanför EU, med felkritiska systemdelar⁹⁹ i 40 % av de identifierade fallen. Viktiga sektorer som rymd- och försvarssektorn är också utsatta för utländska beroenden, vilket kräver en ökad integration av dessa marknader inom EU.

Flera **länder utanför EU** har vidtagit åtgärder för att minska sina egna beroenden och främja krediter och investeringar i strategiska sektorer¹⁰⁰. Med hjälp av statliga subventioner som gynnar statsägda företag, stödprogram, statliga vägledningsfonder och handelsmetoder ligger Kina nu i täten på marknaden för ren teknik. Landet har aviserat om investeringar på över 280 miljarder US-dollar, vilket leder till överkapacitet och prispress som riskerar att äventyra affärsnyttan för industrier på andra håll. USA har genom lagen om inflationsminskning (IRA) intensifierat sina insatser för att bekämpa klimatförändringarna. Landets strategi bygger på subventioner för att skapa en inhemsk tillverkningsbas av nettonollteknik. Vissa delar av IRA har väckt farhågor hos EU och andra internationella partner, särskilt när det gäller diskriminerande innehåll, monteringskrav och produktionssubventioner¹⁰¹. Exempelvis medför IRA-skatteavdragen att kostnadsfördelen för inhemsk tillverkning av batterisatser ökar med 25–30 % av de totala produktionskostnaderna¹⁰².

För att ta itu med sådana utmaningar har EU tagit fram en egen verktygslåda som kombinerar insatser för att diversifiera försörjningen och öka den inhemska kapaciteten¹⁰³.

Kommissionen fortsätter att arbeta aktivt med att skydda och reformera WTO för att mer effektivt hantera snedvridningar av konkurrensen, och den kommande trettonde ministerkonferensen är ett viktigt tillfälle för detta. Kommissionen har också ingått frihandelsavtal och avtal om ekonomiskt partnerskap med bland andra Nya Zeeland, Kenya och Chile, och andra avtal håller på att förhandlas fram. För att påskynda det industriella samarbetet

⁹⁸ Generaldirektoratet för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag, Europeiska kommissionen. SWD(2021) 352, *Strategic dependencies and capacities* (inte översatt till svenska), SWD(2022) 41, *EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth reviews* (inte översatt till svenska), Single Market Economy Papers, nr 14, [An enhanced methodology to monitor the EU's strategic dependencies and vulnerabilities](https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication.cfm?id=12345) – Europeiska kommissionen (europa.eu).

⁹⁹ Risken för felkritiska systemdelar beror på två produkttegenskaper: 1) förekomsten av en central knutpunkt i de globala handelsnätverken för den berörda produkten, och 2) en hög koncentration av den globala exporten i ett enskilt land. Den beräknade risken för globala felkritiska systemdelar erhålls genom att kombinera dessa två indikatorer. Mer information finns på sidan 18 i Single Market Economy Papers, nr 14 (se hänvisningen ovan).

¹⁰⁰ Bilaga 5 till detta meddelande innehåller en översikt över resiliensåtgärder som vidtagits av viktiga internationella partner (SWD(2024) 78).

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_5245.

¹⁰² Deloitte (2023), *Sustainability & Climate IRA and the net-zero race – How EU industrial policy should respond*, s. 11.

¹⁰³ Det rör sig bland annat om insatser som genomförts som en del av industriplanen i den gröna given, inklusive rättsakten om nettonollindustrin, och den tillfälliga kris- och omställningsramen.

har EU samtidigt ingått **strategiska råvarupartnerskap** med Kanada, Ukraina, Kazakstan, Namibia, Argentina, Chile, Demokratiska republiken Kongo, Zambia och Grönland. Dessa partnerskap underlättar industriprojekt för råvaror i länder utanför EU med förhandelsköpare i EU¹⁰⁴ och stöder utvecklingen av hållbara värdekedjor och lokala arbetstillfällen av hög kvalitet. Partnerskapen med utvecklingsländer stöds av EU:s mer omfattande **Global Gateway**-strategi. EU har även ingått fyra **digitala partnerskap**, med Japan, Korea, Singapore och Kanada, som är särskilt inriktade på säker 5G-utbyggnad, cybersäkerhet, kvantdatorteknik och resiliens inom halvledarindustrin¹⁰⁵. EU arbetar även för bindande **regler för digital handel** med viktiga partner¹⁰⁶.

EU har även infört en rad nya instrument utöver sina handelspolitiska skyddsinstrument för att försvara **konkurrens på lika villkor**¹⁰⁷. Kommissionen har särskilt inlett en formell undersökning om snedvridande subventioner av importerade batteridrivna elfordon från Kina¹⁰⁸.

EU har dessutom antagit den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet. Kommissionen bemöter de identifierade riskerna genom att föreslå åtgärder för att **främja** EU:s konkurrenskraft, **skydda** EU:s ekonomiska säkerhet och ytterligare stärka samarbetet genom att ingå **partnerskap** med ett stort antal länder. I januari 2024 antog kommissionen ett paket med förslag för att genomföra denna strategi¹⁰⁹.

EU bör bygga upp ett modernare nätverk av handelsavtal, partnerskap och allianser, och samtidigt fortsätta att arbeta för att stärka det multilaterala samarbetet och den öppna handeln.

På samma gång kan vår förbättrade uppsättning handelsskyddsverktyg förbättra den ekonomiska säkerheten och resiliensen. EU bör införa handelsskydd för att skydda den inre marknaden vid behov samt kontinuerligt arbeta för att bedöma och ta itu med ekonomiska säkerhetsrisker i en komplex miljö.

Kommissionen och medlemsstaterna bör 1) aktivt övervaka resiliensen i strategiska leveranskedjor och medverka i de riskbedömningar som planeras inom ramen för strategin för ekonomisk säkerhet, 2) anpassa strategierna för leveranskedjor och bygga upp industrikapaciteten på områden av strategisk betydelse genom att utnyttja synergieffekterna av samordnade åtgärder, särskilt via den europeiska nämnden för halvledare, Europeiska nämnden för kritiska råvaror och plattformen Net-Zero Europe, och 3) främja diversifiering genom samarbete mellan industriaktörer i EU och i partnerländerna inom projekt kopplade till råvaror och digitala partnerskap som inrättats av EU.

¹⁰⁴ När det till exempel gäller det strategiska partnerskapet med Kazakstan har företag i EU och Kazakstan inlett ett samarbete för återvinning av sällsynta jordartsmetaller från avfall från uranutvinning, vid geofysiska undersökningar från luften och hållbar bearbetning av två volframfyndigheter i Kazakstan, ibland med finansiering från EU och EBRD.

¹⁰⁵ [Digital Partnerships | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_4752).

¹⁰⁶ Förhandlingarna med Japan har slutförts, medan förhandlingarna med Sydkorea och Singapore fortfarande pågår.

¹⁰⁷ EU har till exempel antagit förordningen om utländska subventioner, förordningen om granskning av utländska direktinvesteringar, instrumentet mot tvång och instrumentet för internationell upphandling.

¹⁰⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_23_4752.

¹⁰⁹ *Nya verktyg ska stärka EU:s ekonomiska säkerhet* – Europeiska kommissionen (europa.eu)

Slutsats

I ett snabbt föränderligt och utmanande globalt geopolitiskt sammanhang är den inre marknaden fortsatt EU:s viktigaste tillgång. Detta meddelande påminner oss om att den inre marknaden inte är en statisk bedrift. Dess hälsa och våra ekonomiers konkurrenskraft är beroende av att vi gemensamt och kontinuerligt vidtar åtgärder för att rå om den och se till att den fortsätter att anpassas till den ekonomiska verkligheten.

Under de senaste åren har EU moderniserat den inre marknaden genom att organisera dess digitala miljö och tillhandahålla enhetliga regler så att företag kan bedriva sin verksamhet online i hela EU. EU arbetar också för att främja en mer cirkulär ekonomi, som ger affärsmöjligheter för företagen och besparingar för konsumenterna.

Dessutom har EU gjort ansträngningar för att undanröja hindren för investeringar. Kommissionen har tagit avgörande steg för att minska rapporteringsbördan. EU-instrument stöder investeringar i den gröna och den digitala omställningen. Kompetenspakten och åtgärder som underlättar arbetskraftens rörlighet syftar till att råda bot på kompetensbristen. Nya åtgärder, såsom förordningen om halvledare, rättsakten om nettonollindustrin och akten om kritiska råvaror, kommer att påskynda tillverkningsprojekt inom framtidens teknik och ta itu med sårbarheter i leveranskedjan.

I detta meddelande identifieras områden för att upprätthålla och förbättra EU:s globala konkurrenskraft, särskilt följande:

- Särskilda insatser för att förbättra och förenkla genomförandet av överenskomna regler, bland annat genom att undvika nationell överreglering, i syfte att underlätta företagande och entreprenörskap i EU.
- Kommissionen och medlemsstaterna bör påskynda insatserna för att hantera energikostnaderna genom en snabbare utbyggnad av koldioxidsnål energi och investeringar i infrastruktur, däribland elnät och gränsöverskridande sammanlänkningsnät.
- Kommissionen och medlemsstaterna bör fortsätta att prioritera utbyggnaden av en verklig och djup kapitalmarknadsunion för att underlätta tillgången till privat finansiering, inte minst till riskkapital, och för att göra det möjligt för företag i EU att expandera.
- Fortsatta offentliga investeringar behövs för att säkerställa EU:s konkurrenskraft inom viktiga prioriterade områden, mot bakgrund av framgångarna med Next Generation EU och REPowerEU. Ett snabbt genomförande av EU:s fonder, såsom sammanhållningspolitiska instrument, kan bidra till lika villkor och förstärka den regionala konvergensen på den inre marknaden, bland annat genom ökade investeringar i strategiska teknikområden som omfattas av den europeiska plattformen för strategisk teknik.
- Åtgärder krävs för att ytterligare prioritera forskning och se till att forskningsresultaten omsätts i praktiska affärstillämpningar.
- EU bör fortsätta att verka för rättvis och öppen handel och tillämpa handelspolitiska skyddsinstrument för att skydda den inre marknaden vid behov, inte minst för att säkerställa att företagen i EU kan fortsätta att utvecklas inom den digitala sektorn, sektorn för ren teknik och andra strategiska sektorer.
- Kompetens- och arbetskraftsbristen bör ägnas större uppmärksamhet mot bakgrund av den bredare befolkningsutvecklingen, särskilt genom utbildningsinsatser, men även genom att underlätta rörligheten för kompetens och talanger inom och till EU.

Mot denna bakgrund fastställs i detta meddelande områden och riktlinjer för att lyckas med de faktorer som överenskommits inom strategin för långsiktig konkurrenskraft och för att arbeta mot de mål som fastställts där och i meddelandet *Inre marknaden 30 år*.

Denna diskussion kommer att fortsätta och leda till viktiga bidrag i samband med offentliggörandet av Enrico Lettas kommande högnivårapport om den inre marknadens framtid och Mario Draghis rapport om den europeiska konkurrenskraftens framtid.

I väntan på dessa bidrag uppmanar kommissionen rådet, Europeiska rådet och Europaparlamentet att diskutera den rådande situationen och utsikterna till framsteg för den inre marknaden och konkurrenskraften mot bakgrund av denna rapport.